

A végrendelet magyarázásánál a végrendeletet készítő közjegyző felfogása nem mérvadó, mert könnyen lehetséges, hogy az örökhagyónak olyan akaratáról van szó, melyet az okiratot készítő közjegyző nem ismert fel. (Német birodalmi bíróság. Rg. IV. 334/10.)

*

Írásbeli megállapodás mellett előzetes szóbeli megállapodás érvényessége. Vélelem szól amellett, hogy a jogügyletről felvett okirat a szóbeli megegyezésekkel szemben a teljes megállapodást tartalmazza; ez a vélelem azonban megdől, ha különös körülmények forognak fenn, amelyekből kiderül, hogy a felek akarata az okirat kiállításakor is az volt, hogy a pusztán szóbelileg történt megállapodások továbbra is érvényben maradjanak. Ezt a jogelvet mondotta ki a német birodalmi bíróság egyik ítéletében, amelynek alapjául szolgáló perben felperes azt állította, hogy a szóbelileg létrejött határidő meghosszabbítására vonatkozó megállapodásnak a közjegyzői okiratba való felvételétől kifejezetten azért tekintettek el a felek, hogy egy a perben nem szereplő harmadik személynek ne jusson a megállapodások teljes tartalma a tudomására. Ha ez az állítás igaz, ha tehát a felek, hogy ezt a megállapodást nem vették fel az okirat szövegébe, kifejezett és határozott célt követtek, úgy világos, hogy a szóbeli megállapodást az írásbeli szerződésbe való fel nem vétel dacára és emellett is továbbra is hatályban akarták tartani. Emellett teljesen közömbös az, vajjon az az ok, amely miatt ezen megállapodásnak az okiratba való felvételétől eltekintettek, észszerű volt-e vagy sem, különösen pedig vajjon az a körülmény, amit egy harmadik előtt eltitkolni akartak, nem tűnt-e már enélkül is ki az okiratból. Az a tény, hogy egyáltalán kifejezetten valami célt akartak elérni azzal, hogy az okiratba valamit fel nem vettek, eléggé felismerhetővé teszi a feleknek azt az akaratát, hogy az okirat tartalma mellett a szóbeli megállapodást érvényben akarták tartani. (Német birodalmi bíróság. Rg. V. 350/10.)

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. A szervezeti és eljárási novella. — Az örökös bizonyítvány a Tervezetben. — Felsőbírósági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

A szervezeti és eljárási novella.

Előreláthatólag legközelebb törvényerőre emelkedik az igazságügyminister javaslata egyes igazságügyi szervezeti és eljárási szabályok módosításáról. A javaslat célja a bírósági eljárás bajain való sürgős segítség addig is, míg az új perrendtartás és az azzal kapcsolatos törvények megvalósulnak. Egyszerűsítő rendelkezéseket tartalmaz a polgári peres eljárásra, a fizetési meghagyásos eljárásra, a végrehajtási eljárásra, az örökösödési eljárásra és a telekkönyvi jogra nézve. Szervezeti rendelkezései egyrészt szintén az egyszerűsítés célját szolgálják, másrészt a jogszolgáltatás tényezőinek: a bírónak és ügyvédnek színvonalát emelik.

A közjegyzőséget ezen újítások közül kettő érinti közelebbről.

Az a rendelkezés, amely az ügyvédi állás elnyeréséhez ma szükséges három évi joggyakorlatot öt évre emeli és pedig olyképen, hogy azt a két évet, amelylyel a gyakorlat meghosszabbítatik, az ügyvédi vizsga letétele után kell eltölteni bizonyos hatóságoknál (igazságügyministerium, bíróság vagy ügyészségnél stb.) avagy ügyvédnél, vagy közjegyzőnél: előreláthatólag szaporítani fogja azok számát, akik a közjegyzőhelyettesi hivatást, ha nem is állandó élethivatásul, de a joggyakorlati idő eltöltéseül átmenetileg választ-

ják. Ugyanis kétségtelen, hogy az ügyvédi vizsgát letett ügyvédjelölteknek nem lesz mindig módjuk ügyvédi irodát találni, különösen miután az ügyvédek ezt a drágább és nekik mihamarább versenyt támasztó munkaerőt nem mindig fogják szívesen alkalmazni. A közjegyzői irodák ellenben, ahol ezek a szempontok nem forognak fenn, nyitva fognak állani ezen utógyakorlat eltörlésére. Lesznek tehát a mainál mindenestre nagyobb számmal, akik erre az eshetőségre számítva, már az ügyvédi vizsga előtti joggyakorlati idő egy részét is mint közjegyzőjelöltek fogják eltölteni, hogy az ügyvédi vizsga letelével vagy rövid idővel reá az 1886:VII. t.-cz. 5. §-ában előírt és anyagi szempontokból is az ügyvédhelyettesinél kedvezőbb alkalmazást biztosító közjegyzőhelyettesi minősítést elnyerhessék. Véleményünk szerint ezen utóbbi § c) pontjának helyes és tudunkkal már alkalmazott értelmezése úgyis az, hogy az ügyvédi vizsgát megelőzőleg megkívánt két évi közjegyzői gyakorlat az ügyvédi vizsga utáni közjegyzői gyakorlati idővel kiegészíthető, sőt abból, hogy ezen utóbbi minősítettebb gyakorlatnál 2 év helyett 1 év is elegendő, az következik, hogy az előbbi gyakorlati idő kitöltése szempontjából kétszeresen számítható. Ily módon a közjegyzőhelyettesi alkalmazásra nagyobb számban és fiatal erők fognak rendelkezésre állani, ami a mai állapottal szemben, amikor a közjegyzőhelyettesek gyakran a más jogi pályán hajótöröttek sorából kerülnek ki, mindenképen kívánatos és talán a közjegyzői qualificatio már annyiszor szükségesnek hangoztatott és itt közelebbi indokolásra nem szoruló oly reformjához, amely a közjegyzői állás elnyeréséhez bizonyos közjegyzői joggyakorlatot obligatoriusan előír, is elő fogja készíteni a talajt azzal, hogy ezen gyakorlattal rendelkezők körét kiszélesíti.

A novellának ezt a rendelkezését tehát, amely elsősorban az ügyvédi pálya túlszűfoltóságán akar segíteni és az ügyvédi kar színvonalának emelése szempontjából az általános kívánságnak felel meg, várható fent vázolt eredményeinél fogva a közjegyzők is csak örömmel üdvözölhetik.

A javaslatnak az örökösödési eljárást egyszerűsítő szakaszait ezen lapban már több ízben szóvá tettük és ma is azon a véleményen vagyunk, hogy ezen újítás magának a bíróságnak munkatérhén számbavehető módon alig fog könnyíteni. Bizonyos munkamegtakarítást azonban, különösen a bírósági irodában ez az, inkább kezelési természetű, rendszabály is tagadhatatlanul ered-

ményezni fog és remélhető, hogy, különösen ha a közjegyzői kar az átadó végzések tervezeteinek megfelelő elkészítésével, amint bizonyosra vesszük, a hozzáfűzött várakozásokat beváltja, kellő átmenetül fog szolgálni az igazságügyminister úr előtt teljesen kidolgozva elfekvő azon törvénytervezet megvalósulásához, amely az örökösök közmegegyezésével létesült osztály alapján a hagyatéknak közjegyzői tanusítvány (örökösödési bizonyítvány) alakjában való átadását léptetné életbe és így az átadást a birói hatáskörből kivonva, teljesen a közjegyzőre bízna.

Az osztálynak a hagyaték tárgyalási jegyzőkönyvnek vétele és a jegyzőkönyvből az osztályt tartalmazó szószerinti kivonatok készítése tekintetében azt hisszük, az életbeléptetési rendeletben közelebbi rendelkezésekre alig lesz már szükség és miután előreláthatólag ezen, sürgős bajoknak tulajdonképpen csak átmeneti időre való orvoslására hivatott egész törvény igen közeli időpontban életbe is fog lépni, nem lesz haszon nélkül, ha a követendő eljárás mikéntjével röviden már most foglalkozunk. Különösen kívánatosnak tartjuk, hogy ehhez a kérdéshez minél többen a kartársak közül mielőbb hozzászólnának, hogy lehetőleg egyöntetű és megfelelő eljárásban történhessék megállapodás.

Ezúttal csupán egy lényeges kérdés megvilágításához akarunk hozzájárulni. Az a kétey merült ugyanis fel, amelynek különösen a kolozsvári kir. közjegyzői kamarának lapunk 1910. évi 9. számában (338. és következő lapokon) közölt felirata is kifejezést adott, vajjon a javaslat ezen kitétele alatt: „ha az örökösök között az *osztály létrejött*,” az értendő-e, hogy a szóbanforgó jegyzőkönyvi kivonatok csak akkor készítendőek el és a hagyaték átadása ezen kivonatok bírósági záradékolásával csak akkor történhetik, ha az osztály az egyes vagyontárgyaknak *tényleges megosztásával* jött létre? Az 1894: XVI. t.-cz. 58. §-a, amely a vagyonközösségben való maradással szemben 2-ik bekezdésében tényleg ellentétbe állítja az osztály kérését, ilyen értelmezésre talán némi alapot nyújt is. A javaslat inteniója szempontjából azonban egész határozottsággal az ellenkezőre kell következtetnünk, mert semmiféle ratio sem volna abban, hogy a tervezett újítás miatt szoríttassék a hagyatéki vagyon tényleges felosztásának sokkal ritkább eseteire és miért ne alkalmaztassék a vagyonközösség fenntartásának a hagyatéki eljárás keretében rendszerinti eseteire, különösen, mikor épen az utóbbi esetek igénylik a legkevésbé a birói

döntést. Miután pedig az 1894 : XVI. t.-cz. 59. §-a szerint: „*az osztály oly módon is eszközölhető: a) hogy egyes vagyontárgyak továbbra is halározott hányadokban az örökösök közös tulajdona maradjanak,*“ megállapíthatjuk, hogy az örökösödési eljárásról szóló törvénynek terminológiája szerint „*osztály*“ alatt a *vagyonközösség fenntartása iránti megegyezés is értendő* és ennél fogva az új törvény rendelkezése *minden egyezségileg befejezett nem vitás hagyatéki ügyben*, vagyis minden esetben alkalmazandó, amikor egyáltalán az 1894 : XVI. t.-cz. VII. fejezete értelmében hagyatékátadó végzés hozható.

h.

Az örököségi bizonyítvány a Tervezetben.

Írta: Dr. Szily Ferencz battonyai kir. közjegyző.

(Folytatás.)

Mindezekből most már levonhatjuk a consequentiát, mely szerint az örökség elfogadásának s visszautasításának az elfogadás s visszautasítás megtámadásának a Tervezetben contemplált perenkívüli intézménye *teljesen elejtendő*, miután azokra egyrészt szükség nincs, másrészt bonyolítaná a jövőendő örökösödési eljárást, végül mert különösen az örökösökkel, mint ilyenekkel jogviszonyban álló harmadik személyeknek bizonytalan jogi kategóriáikkal nem nyújtanak kellő védelmet s reájuk hárítanak a felelősséget, hogy az örökösödési minőség fennállását ők maguk legyenek kénytelenek megvizsgálni s elbírálni.

Mindezt a Tervezet azért teszi, mert szerinte a kötelező hagyatéki eljárás jelentékenyen *megdrágítaná és halasztaná* a hagyatékok lebonyolítását s az örökösöknek — a hagyaték összes viszonyainak indiscret föltárásától el is tekintve — igen nagy hátrányára lehetne, ennél fogva a kötelező hagyatéki eljárást minél szűkebb körre kívánja szorítani.

A Főelőadmány ezen álláspontjának közelebbi indokolásával azonban, hogy az ügyek lebonyolítását mivel drágítaná? miért halasztaná? miért volna indiscret? mi hátránnyal járna az örökösökre? teljesen adós marad, de adós marad ezzel szemben a

kötelező hagyatéki eljárás előnyeinek megvilágításával is. Ezen precarius cél, t. i. a kötelező hagyatéki eljárás korlátozása érdekében azután beleviszi az örökösök s harmadik személyeket olyan új jogi kategóriák útvesztőjébe, melyek az örökösök s harmadik személyek jogi helyzetét időtlen-időig bizonytalanná teszik.

Mikor pedig az egész dolog az ipso jure öröklés elvének keresztülvitelével s a kötelező hagyatéki eljárásnak minél nagyobb kiterjesztésével a legegyszerűbben megoldható volna.

Álljon tehát itt a Tervezet álláspontjával szemben a saját álláspontom, mely különben a mai állapotot fedi.

Az öröklés az örökhagyó halálával minden *hatósági beavatkozás nélkül* azonnal beáll. Ugy az örököségi minőség fenforgása, mint az örökség elfogadása, — addig ameddig az ellenkező bizonyítva nincs, — *vélelmezendő*. Az örököségi minőség vélelmezésére alapul szolgálnak az anyagi jog szabályai. Aki ezen anyagi feltételek fenforgását, t. i. a vérségi vagy házassági viszonyt, külalak tekintetében érvényes végrendelet vagy más halálesetre szóló intézkedés fennállását igazolja, örökösöknek vélelmezendő, ezen anyagi feltételek fenforgása hozzávetőleges bizonyossággal *hivatalból* is megállapítható, erre szolgálnak segédeszközül a haláleseteknek kötelező felvétele s a végrendeleteknek s általában a halálesetre szóló intézkedéseknek kötelező kihirdetése.

A vélelmezett örökös jogállása következő volna:

1. *Örökhagyóval szemben.* Folytatja örökhagyó vagyoni jogi személyiségét, reá tehát átszállanak mindazon jogok és kötelezettségek, melyek örökhagyót megillették, illetve terhelték. Természetes azonban, hogy helyzete hátrányosabb nem lehet, mint örökhagyóé, ennél fogva örökhagyó kötelezettségeiért csakis a hagyatéki érték erejéig felelős. Ebből a szempontból a hagyatéki eljárási költségeket s az örökösödési illetéket is a passivák közé állíthatja.

2. *A valódi örökösrel szemben.* A vélelmezett örökös, amennyiben nem rosszhiszemű, a valódi örökösnek eljárásáért a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint felel. A rosszhiszemű fél teljes magánjogi s büntetőjogi felelősséggel tartozik, a rosszhiszeműséget azonban az legyen köteles bizonyítani, aki állítja.

3. *Harmadik személyekkel szemben.* Örökhagyó személyét harmadik személyekkel szemben a vélelmezett örökös *képviseli*. Itt tehát nincs szükség a hereditas jacens intézményére. Álljanak

azonban a következő szabályok, melyek részben a Tervezet álláspontját is fedik, részben azonban attól eltérők:

a) Perenkivüli jogügyleteket a harmadik személy a vélelmezett örökösrel, amíg annak örökös minősége végleg igazolva nincs, csak saját veszélyére és felelősségére köthessen. Oly egyoldalú nyilatkozatokat és cselekvéseket azonban a vélelmezett örökös is joghatályosan tehet, melyek a hagyaték érdekében okvetlenül szükségesek és hasznosak (negotiorum gestio). Ilyenek különösen azok az intézkedések, melyek a hagyaték állagának fentartása és biztosítása érdekében, valamint a hagyatéki jövedelmek és követelések behajtása s általán a hagyatéki vagyon kezelése érdekében szükségesek és halaszthatatlanok.

b) A hagyatéki adós azonban ne legyen köteles a vélelmezett örökös kezéhez teljesíteni s kötelezettsége alól *bírói letéteményezés által* menekülhessen.

A Tervezet a letéteményezés kérdésében ellentétes állásponton áll, kimondván, hogy a letétel által a hagyatéki adós nem szabadulhat, mert szerinte:

aa) az örökösödési bizonyítvány szülte vélelmet (a Tervezet szerint ugyanis a vélelmezett örökös az, akit az örökös bizonyítvány annak mond) csak ellenbizonyítással in optima forma lehet lerontani, az örökös bizonyítvány különleges intézményének nem derogálhat a letétel általános intézménye;

bb) lehetséges, hogy az adós ezzel a jogával méltánylandó okokból élni nem kíván;

cc) hátrányos az örökösre, mert nehezebben jut pénzéhez, melyre szüksége lehet;

dd) hátrányos az adósra, mert bárkivel perbe kell bocsátkoznia.

Kimondatott ennél fogva annak szüksége, hogy a hagyatéki adós az örökös bizonyítvánnyal igazolt személy kezéhez joghatályosan, tehát az igazi örökösre is kiterjedő hatálylyal teljesíthesse kötelezettségét még akkor is, ha az örökös bizonyítvány tartalmának helytelenségéről pozitív tudomása van, mert a hatósági igazolással szemben teljesen indokolatlan súlyosítása volna az adós helyzetének, hogy ő legyen kénytelen megvédelmezni a valószínű örökös jogait.

A Tervezet ezen álláspontja akkor volna helyes, ha az örökös bizonyítvány véglegesen rendezné az öröklés kérdését s az abban megnevezett örökös *igazolt* örökös volna, ki ellen már *perenkivüli* úton fellépni ne lehessen. Ámde az örökös bizonyítvány hatálya is csak *vélelem*, mert a Tervezet csak az örökség elfogadása s az örökös bizonyítvány hosszadalmas alakításain át jut el a vélelmezett örökös fogalmához, ahová az ipso jure öröklés elvének tiszta fentartásával az általam jelzett álláspont szerint az örökség megnyitásával azonnal eljuthatunk. A különbség az, hogy a Tervezet szerint a vélelem hatósági beavatkozás útján áll elő, míg az ipso jure öröklésnél a törvény erejénél fogva. Az eredmény azonban egy, mert mindkét vélelem perenkivüli úton is megdönthető.

A dolog így állván, a Tervezet álláspontja a teljesítés kérdésében tarthatatlan. Minek hozzuk az adóst precarius helyzetbe, mikor ott van az örökös minőség végleges igazolásának módja, a szabályszerű hagyatéki eljárás. Az adós joggal megkivánhatja teljesítés előtt az örököstől, hogy öröklési jogát véglegesen igazolja, erre pedig az örökös bizonyítvány nem alkalmas, mert csak vélelmet állapít meg. Másrészt a valódi örökös érdekét is meg kell védnünk a magát örökös bizonyítvánnyal igazoló netáni álörökös ellen. Mindkét érdek legcélszerűbben a bírói letétbe helyezés által védhető meg. Érthetetlen tehát, hogy a Tervezet mégis miért akarja minden áron kikerülni a letétbe helyezést és különösen miért akarja kikerülni az ilyen esetben az öröklési jog végleges igazolására alkalmas hagyatéki eljárást. Hiszen az alatt az idő alatt, míg az örökös bizonyítvány megszületik, a hagyatéki eljárást más úton régen be lehet fejezni s az öröklés kérdését régen véglegesen lehet rendezni, úgy hogy az adós a már *igazolt* örökös kezéhez nyugodtan teljesíthesse.

Sőt megadandó volna a jog magának az adósra s általában bármely érdekelt félnek, hogy a hagyatéki eljárást az öröklési jog igazolása végett ő maga is kérhesse. A Tervezet 2012. §-a csak a feltározás kérésének jogát adja meg bárkinek, aki érdekét valószínűsíti, — ez a jog kiterjesztendő volna a hagyaték tárgyalásának kérésére is. Ez semmiképpen sem molesztálná jobban az örökösöket, mint amennyire őket az örökség elfogadásának s az örökös bizonyítvánnyal intézménye molesztálni fogja. De ez a szempont különben is eltörlendő amellet a szempont mellett, hogy *közérdekű*

dolog, hogy ott, ahol bárkinek jogi érdeke azt megkívánja, az öröklés kérdése minél gyorsabban s minél megbízhatóbban tisztáztassék.

Ad *aa*) Az az érv, hogy az örökös bizonyítvány különleges intézményének nem derogálhat a letétel általános intézménye, — *fordított okoskodás*, először is azért, mert az öröklési jog épen olyan általános magánjogi intézmény, mint a kötelmi jog, egyik a másiknak tehát úgy sem derogál, — másodsor pedig azért, mert feltéve, hogy az öröklési jog specialis jog volna is, akkor is mindig a specialis jog derogál az általánosnak; azáltal tehát, hogy az örökjogban a letétel intézményét az adós érdekében elfogadjuk, csak ezt az általános magánjogi intézményt alkalmazzuk, míg épen akkor, ha kivételt tennénk ezen szabály alól, derogálnánk a kötelmi jognak és nem megfordítva.

Ad *bb*) Azzal az érvel szemben pedig, hogy az adós esetleg a letétel jogával élni nem kíván, — megadandó volna neki a jog, hogy a hagyatéki eljárást ő maga is kérhesse, ily módon alkalom adatván neki, hogy az öröklés kérdését tisztázzván, az igazolt örökösöknek a birói letét elkerülése mellett, közvetlenül teljesíthessen.

Ad *cc*) Ami azt az érvet illeti, hogy a birói letétel az örökösre is hátrányos lehet, mert nehezebben jut pénzéhez, ennek orvossága szintén a hagyatéki eljárás lefolytatásában van.

Kérje meg az örökös azonnal a hagyatéki eljárás megindítását s bizonyára sokkal hamarabb fog pénzéhez jutni, mint a Tervezet által szabályzott örökös bizonyítvány útján.

Ad *dd*) Ami végül azt az érvet illeti, hogy az adósnak bárkivel, tehát esetleg az álörökössel szemben kell perbe bocsátkoznia, ez is elkerülhető, szintén a hagyatéki eljárásnak azonnali lefolytatása útján, mely sokkal rövidebb időt vesz igénybe, mint a követelés behajtása végett megindított per befejezése s így az adósnak módjában állandó igazolni a per folyamán, hogy kik a valódi örökösök, úgy hogy a per ezután már az igazolt örökösökkel fog tovább folytatni és nem bárkivel.

c) Ami a pervitel kérdését illeti, a vélelmezett örökösnek is megadandó a jog az activ és passiv perek vitelére, mikor is azonban a vélelmezett örökös jogot mindig a felperesnek kelljen bizonyítania.

Activ perekben, mint már említettük, a vélelmezett örökös adóstól csak biztosítást s birói letételre irányuló teljesítést követel-

hetne, hacsak örökös minőségét időközben szabályszerűen nem igazolja, amihez a per folyamán is bármikor joga lenne s amely perenkivüli szabályszerű igazolással szemben az ellenfélnek nem volna joga ellenbizonyítással élni.

Úgy passiv, mint activ perekben addig, ameddig az öröklési jog végleg igazolva nincs, a vélelmezett örökösökön kívül a netán létező ismeretlen örökösök részére a perbiróság mindig *ügygondnokot* rendelne, aki a pervitelt ellenőrizni s az örökösökre marasztaló ítéleteket mindig hivatalból megfélebbezni volna köteles, úgy hogy a vélelmezett örökösöktől csak *res judicata* esetén legyen követelhető a teljesítés s ők is csak *res judicata* esetén követelhesse a teljesítést. Ugyanebből következik, hogy a vélelmezett örökös sem activ, sem passiv perekben birói egyezséget nem köthetne, hanem köteles volna a pert végig lefolytatni. Megadandó volna azonban az örökösöknek úgy activ, mint passiv perekben a jog öröklési jogukat *a per folyamán* bármikor igazolni s a perbe avatkozni, mikor is a pert tovább feltétlen joghatálylyal vinnék s az ügygondnok tiszte is megszűnnék.

Az örökjog szabályszerű igazolásával szemben ily perekben, melyek tehát nem örökösödési perek, hanem az igazolt örökösök s harmadik személyek közt folynak, ellenbizonyításnak helye ne legyen, mert az örökösödés kérdését, ha azt maguk az örökösök vitássá nem tették, a perenkivüli eljárás, ha pedig vitássá tették, az örökösödési per birója dönti el, egyszóval az öröklési jog kérdése csakis perenkivüli úton vagy szabályszerű örökösödési perrel döntendő el, más perben azonban *incidentaliter* vitássá tehető ne legyen.

*

A fentebbiekben körvonaloztam a vélelmezett örökös jogállását, mely tehát az örökség elfogadása s az örökös bizonyítvány intézménye *nélkül is* megconstruálható, annál is inkább, mert a vélelmezett örökös állása ugyanis csak *ideiglenes állapot* lenne, mely a hagyatéki eljárás lefolytatása által végleg szabályoztatnék. Épen azért, hogy ezen ideiglenes állapot minél rövidebb ideig tartson, volna szükséges a kötelező hagyatéki eljárásnak s tárgyalásnak minél nagyobb térre való kiterjesztése és megadandó volna bármely érdekelt félnek a jog, hogy a hagyatéki eljárást, amennyiben az hivatalból meg nem indítatnék, ő maga is megkérhesse. Az

eljárás gyorsítása érdekében pedig ez okból az 1894. évi XVI. t.-cz. 4. §-ban szabályozott három hónapi határidő fentartása is a jövődő örökösödési eljárásban kiküszöbölendő volna s mindazon esetekben, midőn ingatlan vagy ingatlanra vonatkozó jog tartozik a hagyatékhoz, az eljárás mindig *azonnal hivatalból* volna megindítandó.

*

Ha a Tervezetnek az örökös bizonyítvány kérdésében elfoglalt álláspontját mellőzzük és a fenn kifejtett álláspontot fogadnók el a vélelmezett örökös jogállása szempontjából, akkor a vélelmezett örökösök vagy harmadik személyek *jó- vagy rosszhiszeműségének* kérdése is teljesen lényegtelen örökjogi kérdéssé törpülne, mely a kötelmi jog szabályai szerint is elbírálnak. Rosszhiszemű cselekvényből ugyanis sem jog, sem kötelezettség nem származhatik, mert az ily cselekvény érvénytelen, illetve érvényteleníthető; s amelltt eljárásáért a rosszhiszemű fél úgylis teljes magán- és büntetőjogi felelősséggel tartozik. Felesleges tehát a jó- és rosszhiszeműség kérdését mint specialis örökös kérdést taglalni, legfeljebb azon szabály volna felállítandó, hogy a vélelmezett örökös, ki az öröklés anyagi feltételeit igazolja, s az a harmadik személy, aki az ilyen vélelmezett örökössel jogviszonyra lép, feltétlenül jóhiszeműnek tekintendő, amíg az ellenkező bizonyítva nincs. Ha pedig az öröklési jog a perenkivüli eljárás során szabályszerűen igazoltatott, az ilyen igazolt örökösnél már perenkivüli alakú rosszhiszeműségről szó sem lehet, s az ekkép igazolt öröklési jog harmadik személyek által kétségbe nem vonható, s csak szabályszerű örökösödési perrel támadható meg.

*

A dolog összefüggésénél fogva az örökség elfogadásának kérdésével kapcsolatban ki kell terjeszkednünk az örökség visszautasításának kérdésére is. Ez is teljesen megnyugtató módon oldható meg az ipso jure öröklés elvének alapján.

Ha az örökség elfogadása *törvénytől fogva* vélelmeztetik, az örökös nem vesztheti el a visszautasítás jogát mindaddig, amíg *kifejezett elfogadási nyilatkozatot nem tesz*. Lényeges hibája ezzel szemben a Tervezetnek, hogy a pro here de gestiot az örökösre

octrojálván, ezáltal őt a visszautasítás jogától megfosztja, miután, aki az örökséget bár hallgatólag elfogadta, azt többé vissza nem utasíthatja. A Tervezet ugyanis a visszautasítás szempontjából a kifejezett elfogadás s a pro here de gestio közt különbséget nem tesz.

A jövődő örökösödési eljárás szempontjából is azonban kimondandó volna, hogy az örökös sem gyakorolhatja a visszautasítás jogát végtelen időig, vagyis:

1. a visszautasítás joga csak a hagyatéki eljárás befejeztéig volna gyakorolható, illetve az örökösnek a hagyatéki tárgyalás során lenne kötelessége e tárgyban nyilatkoznia;

2. aki a hagyatékot *kifejezetten* elfogadta, azt többé vissza nem utasíthatja.

Kifogásunk van végül a visszautasítás *alakja* ellen. A Tervezet mindenben a német polgári törvénykönyv mintáját követi, — miért nem követi ebben is? A német polgári törvénykönyv legalább *hitelesítést* kíván meg a nyilatkozathoz, — a Tervezet megelégszik a hagyatéki bírósághoz benyújtott egyszerű írásbeli beadvánnyal is s meg sem indokolja, hogy miért nem tartja szükségesnek a közhiteles alakot. Már pedig ha az örökségről való lemondáshoz szükséges a közokirati alak, akkor ép oly indokolt, hogy a visszautasítás is csak közhiteles alakban történhessék, mert ez a nyilatkozat, tekintve a visszautasítással járó jogi következményeket, nem kevésbé fontos nyilatkozat s a közokirati alak nagyobb biztosítékot nyújt a feleknek s a bíróságnak arra nézve, hogy a nyilatkozat kiállítását körül kényszer vagy tévedés fenn nem foroghatott, miután azt szakértő közhiteles személy állítja ki, akiről feltehető, sőt akinek kötelessége, hogy a felet a nyilatkozat jogi következményeiről felvilágosítsa.

(Bef. köv.)

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

28. *A temesvári kir. törvényszék*: Felperest keresetével elutasítja. Indokok: . . . Az a felperesi védekezés, hogy sem P. M. közjegyző, sem V. E. közjegyzőhelyettes nem birt jogosultsággal okiratoknak német nyelven leendő felvételére, meg van czáfolva P. M. tanunak hit alatt tett azon vallomásával, mely szerint úgy ő, mint ifj. V. E. eme jogosítvánnyal birtak.

Igaz ugyan, hogy a szóbanforgó közokiratokban a záradékban a jogosítványra való hivatkozás hiányzik, ámde ez az érvényességi kellék az 1886:VII. t.-cz. 26. §-a értelmében csak az esetben szükségeltetik, ha a közjegyző magyar nyelven veszi fel az okiratot oly feleknek, akik a magyar nyelvet nem értik; a fentforgó esetben azonban úgy a végrendelet, mint a fiókvégrendelet német nyelven lett felvéve. (1911. június 28. 12,070. sz.)

A temesvári kir. ítélő tábla: Az elsőbiróság ítéletét helybenhagyja. Indokok: Annak előrebocsátásával, hogy felperes özv. Sch. G.-né hagyatékára, mint örökhagyó unokatestvére, oldalági törvényes örökösödési igényt támaszt azon az alapon, hogy örökhagyó után leszármazók nem maradtak s hogy örökhagyónak . . . végrendelete s fiókvégrendelete érvénytelen, mivel örökhagyó azok alkotásánál szabad akaratelhatározással már nem birt: a törvényszék ítéletét indokainál fogva és azért kellett helybenhagyni, mert az 1886. évi VII. törvénycikknek az 1874. évi XXXV. törvénycikk 78. §-át kiegészítő 26. §-a, mely szerint „a közjegyző jogosítva van tolmács alkalmazása nélkül is magyar nyelven venni fel az okiratot oly felekkel, akik a magyar nyelvet nem értik, ha a közjegyző a felek által értett nyelven okiratot felvenni jogosítva van“, s mely szerint „ily esetben a közjegyző az okirat záradékában jogosítványára való hivatkozással, az okiratnak a felek által értett nyelven történt megmagyarázását bizonyítani tartozik“: arra nézve, hogy a kir. közjegyző az okiratnak a felek által értett nyelven történt felvételét igazoló jogosítványára az okiratban hivatkozzék, kötelező rendelkezést nem tartalmaz és ilyen kötelező rendelkezés az 1886. évi VII. t.-cz. 26. §-ában csak arra az esetre tekintettel foglaltatik, ha az okirat a felek által nem értett magyar nyelven vétetik fel, következésképp az örökhagyó anyanyelvén felvett közvégrendelete és fiókvégrendelete alaki érvényessége ellen e részben emelt alpcresi kifogás alaptalan és felperesnek az örökhagyó hagyatékára támasztott örökösödési igénye

— minthogy örökhagyó örökösül végrendeleteivel I. r. alperest tette — meg nem áll; továbbá . . . mert P. M. közjegyző tanuvallomásában kimutatván, hogy végrendeleteknek német nyelven való felvételére jogosult volt: az, hogy az örökhagyó végrendeletei felvétele alkalmával nála alkalmazott V. E. közjegyzőnek volt-e ugyanolyan jogosítványa, közömbös. (1911. szeptember 25. 1812. sz.)

A kir. Curia: A másodbiróság ítéletét helybenhagyja. Indokok: A másodbiróság ítéletét, mellőzve azt az indokot, hogy a fiókvégrendelet érvényességének szempontjából közömbös az, vajjon az azt közjegyzői helyettesi minőségben felvevő V. E. okiratoknak német nyelven való felvételére jogosult volt-e, felhívott és felhozott egyéb indokaiból és azért kellett helybenhagyni:

mert a jogügyletek s illetve az azokról kiállított okiratok alaki érvényessége szempontjából megállapított kellékek tekintetében kiterjesztő magyarázat helyt nem foghat; következésképp az 1886. évi VII. t.-cz. 26. §-ában foglalt kötelező rendelkezés az örökhagyó anyanyelvén felvett okiratok alaki érvényességét nem érinti és mert P. M. közjegyzőnek a vonatkozó igazságügyministeri rendeletre való hivatkozással tett vallomásával bizonyítottnak vehető, hogy a nála helyettesként alkalmazott V. E. okiratoknak német nyelven való felvételére jogosult volt. (1911. december 12. 4963. sz.)

Hagyatéki eljárás.

29. Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-cz. 123 §-ának utolsóbekezdése és ennek megfelelően az ezen törvény végrehajtása tárgyában ugyanezen t.-cz. 130. §-a alapján kibocsátott 43,194/95. Ig. Mm. sz. rendelet 64. §-ának harmadik bekezdése szerint a leltározás alkalmával felmerült díj- és költségösszeget a hagyatéki bíróság állapítja meg, nem téve különbséget, hogy a leltározással a hagyatéki bíróság közvetlenül, avagy a megkeresett bizta-e meg a leltározó közeget, nemkülönben a már hivatkozott t.-cz. 123. §-ának utolsó bekezdése szerint a megállapított díjak és költségek behajtása végett a kielégítési végrehajtást is a hagyatéki bíróság rendeli el, a jogosítottnak oda intézendő kérelmére annál inkább, mert a megkeresett bíróságnak a fizetésre kötelezhető személyek megállapítására vonatkozó adatok nem is állanak rendelkezésre. Minthogy pedig a hagyatéki bíróság nem a megkeresett bíróság és így a megkeresett elsőbiróság illetékesség hiányában ebben a kérdésben határozathozatalra jogosítva nem volt, végzését az 1894: XVI. t.-sz. 124. §-ának utolsó bekezdése és illetve az itt felhívott 1881: LIX. t.-cz. 59. §-ának második bekezdése alapján hivatalból meg kellett semmisíteni. (Pécsi kir. tábla, 1911. december 12. 2203. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

30. Az 1876: XVI. t.-cz. a végrendelet érvényességét a törvényben tüzetesen meghatározott alakiságokhoz köti, következésképpen a végrendelet csak abban az esetben tekinthető érvényesnek, ha az a törvényben előírt alakiságok pontos betartása mellett jön létre. Az idézett törvény 5. §-a, mely a jelen esetben alkalmazandó, ilyen alaki kellék gyanánt azt írja elő, hogyha a végrendelet a végrendeletet egész terjedelmében maga írta, mint a fenforgó esetben is, az alkalmazandó tanuknak a végrendelet tartalmát ismerniök nem szükséges, hanem elégséges, hogy a végrendelet a tanuk együttes jelenlétében általa értett nyelven kijelentse, miként az okirat az ő végrendeletét tartalmazza és amennyiben azt már korábban aláírta, azt általa sajátkezűen aláírtnak elismerje, amennyiben pedig az okiratot még alá nem írta, azt a tanuk előtt írja alá és hogy mindezeknek a megtörténte a tanuk által magán az okiraton igazoltassék. A megtámadott végrendelet azonban ezeknek a kellékeknek nem felel meg abban a részben, hogy annak sem záradékában, sem egyébként magán az okiraton nem igazolják a tanuk azt, hogy az okiratot a végrendelet előttük írta alá, vagy hogy a már előbb aláírt okiratot önkezűen aláírtnak előttük elismerte és mert abból, hogy a tanuk szerint az örökhagyó az okiratot általa írottak jelentette ki, nem lehet a fentemlített kellék fenforgására következtetni, nem pedig azért, mert ez a kijelentés csupán az okirat szövegére, nem pedig annak az aláírására is vonatkozik, amit kétségtelenné tesz a kihallgatott végrendeleti tanuk által bizonyított az a tény, hogy az említett kijelentés megtételkor az okirat még aláírva nem volt és hogy azt az örökhagyó előttük írta alá, ennél fogva, minthogy a törvény által megszabott és magával az okirattal igazolandó alaki kellék betartása a végrendeleti tanuk vallomásával nem pótolható, a megtámadott végrendeletet a fentemlített alaki kellék hiánya miatt érvénytelennek kellett kimondani. (Curia 1911. november 8. 1971. sz.)

*

31. A tanuvallomások szerint örökhagyó a magyar nyelvet nem értette s azon olvasni nem tudott. Ennél fogva a magyar nyelven írt végrendelet érvényessége, bár az örökhagyó azt sajátkezűleg írta alá, az 1876: XVI. t.-cz.-nek nem az 5. §-a, hanem a 6. §-a alapján ítélendő meg, mert a törvény 6. §-a épen azért ír elő több követelményt az írni és olvasni nem tudó végrendeletkező végrendeletével szemben, mert az ilyen végrendeletkező nem tudja a végrendelet szövegének helyes voltát maga ellenőrizni; már pedig ugyanilyen helyzetben van az a végrendeletkező is, aki

tud ugyan valamely nyelven írni és olvasni, de nem érti azt a nyelvet, vagy ha érti is, nem tud olvasni azon a nyelven, amelyen a végrendelet van írva. A vitás végrendelet azonban nem felel meg az id. törvény 6. §-ában írt kellékeknek, mert azon a tanuk nem igazolják, hogy az egyik tanu a végrendeletet felolvasta. (Curia 1911. december 13. 2925. sz.)

*

32. Az örökhagyó írni-olvasni nem tudván, az általa alkotott végrendeletnek az 1876: XVI. t.-cz. 6. §-a értelmében egyik érvényességi kelléke, hogy a végrendeletet az annál jelenlevő és írni-olvasni tudó tanuk egyike olvassa fel. Ilyen vagyis végrendeleti tanunak csak az a tanu tekinthető, aki a végrendeletet tanu minőségben aláírta, miért is a jelen esetben a végrendelet ebből a szempontból csak az esetben volna érvényes, ha azt a végrendeletet aláírt írni-olvasni tudó tanuk egyike olvasta volna fel. Ez azonban meg nem történt, mert a kihallgatott végrendeleti tanuk egyező vallomása szerint a végrendeletet olyan személy olvasta fel, aki a végrendeleten tanu minőségben nem szerepel, miért is az alsóbiróságok ítéletének megváltoztatásával a végrendeletet ezen az alapon a felperesekkel szemben érvényteleneknek kimondani s a törvényes öröklés rendjét megállapítani kellett. (Curia 1911. november 23. 2249. sz.)

*

33. Jogszabály, hogy a gyermekek, illetve leszármazók javára, habár különböző időben tett ajándékozások a kötelesrész szempontjából az előre adott érték szempontja alá esnek; következésképp az ilyképp megajándékozottak az ajándékozások sorrendjére való tekintet nélkül a kötelesrész kifizetéseért csak az örökrészüket meghaladó érték arányában felelnek; viszont az öröklési kapcsolaton kívül álló kedvezményezett a részére jutott egész vagyon arányában szavatol a kötelesrésznek megfelelő érték kiadásáért. (Curia 1911. december 12. 3513. sz.)

*

34. A nem vitás tényállásból s illetve a végrendelet tartalmából kétségtelen, hogy örökhagyó csupán az összes végrendeleti tanuk által is értett román nyelven beszélt; ezzel szemben a végrendelet az általa nem, de az összes végrendeleti tanuk által ugy szóban, mint írásban birt magyar nyelven van szövegezve, melyet az örökhagyó csak kézjegyével látott el. Az örökhagyó által tett végrendelet alaki érvényességének megbírálásánál tehát az 1876.

évi XVI. t.-cikk 6. §-a irányadó, amelynek értelmében abban az esetben, ha a végrendelező olvasni és írni nem tud, vagy más körülmény miatt végrendeletét önkéntesül alá nem írhatja, a tanuknak a végrendelet tartalmát ismerniök kell s evégből szükséges, hogy a tanuk a végrendelező által használt nyelvet értsék, hogy a végrendelet tartalma, a végrendelező és tanuk együttes jelenlétében, az írni és olvasni tudó tanuk egyike által érthetően felolvastassék, hogy ennek megtörténte után a végrendelező kijelentse, miként az okirat az ő végrendelezését tartalmazza, hogy az okiratra a végrendelező nevét az olvasni tudó tanuk egyike mint névaláíró aláírja, végrendelező pedig kézjeggyével ellássa és hogy ezeknek megtörténte magán az okiraton, nem pedig annak borítékán, a tanuk által igazoltassék. A végrendeletre vezetett záradékban a tanuk csupán azt igazolják, hogy az általuk személyesen ismert végrendelező együttes jelenlétükben kijelentette, hogy ezen okmány az ő végrendeletét tartalmazza s azt előttük írta alá, illetve kézjeggyelte; következésképp magán az okiraton nincsen bizonyítva annak megtörténte, hogy a végrendelet tartalma a végrendelező és tanuk együttes jelenlétében, az írni és olvasni tudó tanuk egyike által érthetően felolvastatott.

Igaz ugyan, hogy a birói gyakorlat a fentebb idézett törvény 6. §-át akként értelmezi, hogyha a végrendelező, mint a jelen esetben, az okirat nyelvét nem érti, a végrendelet alakilag akkor is érvényes, ha a czéltalan felolvasás helyett magán az okiraton annak az örökhagyó által használt s egyúttal az összes végrendeleti tanuk által értett nyelven történt megértelmezése bizonyítatik; ámde az örökhagyó által tett végrendelet ennek a kívánalomnak nem felel meg, mert egyedül abból a tényből, hogy L. S. végrendeleti tanu a végrendeletet mint névíró és megértelmező írta alá, nem vehető bizonyítottanak az, hogy a végrendelet tartalmának megértelmezése a végrendelező és a tanuk együttes jelenlétében történt meg.

Minthogy pedig a fentebb idézett törvény által megszabott alaki kellékek tanuvallomások által nem pótolhatók: nyilvánvaló, hogy az örökhagyó által tett végrendelet az előbb jelzett alaki kellék hiányában szenved és mint ilyen érvénytelen.

Ennélfogva mindkét alsóbiróság elsőizben hozott ítéletének érdemleges, illetve azt a rendelkezését, amelylyel az örökhagyó által tett végrendelet érvényessége megállapított, megváltoztatni és örökhagyónak végrendeletét az azt megtámadó felperessel szemben érvénytelennek kellett nyilvánítani; de ennek folyományaként az elsőbiróságoknak a kötelesrész megállapítása szempontjából másodizben hozott ítéletét hatályon kívül helyezni s az elsőbiróságot a rendelkező részben jelzett eljárásra utasítani kellett. (Curia 1911. szept. 5. 1576. sz.)

*

35. A budapesti kir. törvényszék: A felperest keresetével elutasítja. Indokok: Tanukkal bizonyítva van, hogy az alperesek jogelőde, az 1904. november 29. napján meghalt özv. P. G.-né örökhagyó az 1868. évi április 2. napján született izraelita vallású felperesnek ennek az 1868. évi április havában történt névadási napján mint komaaszony 1500 frtot, azaz 3000 koronát ajándékozott akként, hogy ez az összeg csak az ő halála után a hagyatékából lesz kifizetendő. A felperes nevében az apja ezt az ajándékozási ajánlatot ott rögtön elfogadta. Ez a jogügylet belső tartalma és jellege szerint halál esetére szóló ajándékozás, mert oly ajándékozás, amely csakis az ajándékozó halála után lép hatályba és ennek a hagyatéka terhére foglal magában a felperes részére ingyenes vagyoni juttatást. Az 1876 : XVI. t.-cz. 37. §-a szerint az 1876. évi július hó 1. napja előtt a visszavonhatatlanság kölcsönös kikötése nélkül létrejött halál esetére szóló ajándékozás, ha a most idézett t.-cz. rendelkezéseinek meg nem felel, csak a most idézett § a), b) és c) pontjaiban meghatározott esetekben érvényes. A kereset alapjául szolgáló halálesetre szóló ajándékozás ennél fogva nem érvényes, mert az 1876 : XVI. t.-cz. 33. §-a szerint az írásbeli végrendeletekre az e törvényben előirt alaki kellékekkel nem rendelkezik; mert a visszavonhatatlanság kölcsönösen kikötve nem lett, és mert az 1876 : XVI. t.-cz. 37. §-ának a), b) és c) pontjaiban meghatározott esetek egyike sem forog fenn. (1910. május 28. 57,665/1909. sz.)

A budapesti kir. ítélőtábla: Az elsőbiróság ítéletét helybenhagyja. Indokok: Az elsőbiróság ítéletét helybenhagyni kellett felhozott indokaiból és azért, mert az F) alatti szövegében a vállalt kötelezettség visszavonhatatlansága nem foglaltatik és mert az említett okirat szerint V. Zs.-nek az a lekötélése, hogy halála után hagyatékából felperes részére 3000 korona lesz kifizetendő, az elsőbiróság helyes kifejtése szerint halálesetre szóló ajándékozást állapítván meg, az ily ügylet, amennyiben az ajándékosz az ajándékozó életében nem adatik át, a visszavonhatóság tekintetében is a végrendelet természetével birt. (1911. január 26. 6366/1910. sz.)

A kir. Curia: A másodbiróság ítéletét helybenhagyja. Indokok: Az örökhagyó kötelezettségeiért rendszerint az örökösök, a hagyományosok pedig csak akkor felelősek, ha kimutattatik, hogy az örökösök a kötelezettségnek eleget nem tehettek. Ennélfogva felperes az örökhagyó: néh. P. O. ellen állítólag fennállott követelését alperesekkel szemben csak abban az esetben érvényesíthetné, illetve követelésének valódiságát és fennállását csak akkor vitathatná és bizonyíthatná, ha alperesek az említett örökhagyónak örökösei volnának, vagy ha beállott volna az az eset is, amelyben a hagyományos is felelős. Ezuttal azonban ez eseteknek egyike sem forog fenn, mert egyfelől az örökhagyónak végrendeletéből

és az A) a. csatolt végzésből megállapítható, hogy alperesek az örökhagyónak csak hagyományosai, másfelől pedig felperes nem mutatta ki, hogy követelését az örökösök ellen érvényesítette, illetve hogy az az örökösöktől be nem hajtható; miért is a másodbiróság ítélete ez okokból is helybenhagyandó volt. (1911. november 14. 2188. sz.)

*

36. Helyes a másodbiróságnak az az álláspontja, amely szerint kimondotta, hogy alperes hitvestársi öröklésre érdemlenné nem vált; mert a felperesek által e tekintetben felhozott tények alperes érdemlenségét még valóságuk esetében sem vonták volna maguk után; nem tekintve azt, hogy az érdemlenség alapjául felhozott tények az örökhagyó részéről történt megbocsátás következtében, amint azt az elsőbiróság helyesen kifejtette, meg nem történteknek tekintendők.

Az öröklésről való lemondás alatt az örökhagyóval törvényes öröklési kapcsolatban álló személynek a törvényes öröklésről, az örökhagyó halála előtti lemondást értjük. Másrészt az öröklésről való lemondás csak akkor forog fenn, ha a szerződés a lemondó és az örökhagyó közt jön létre és épen ezért a lemondás érvényességéhez nem elég a lemondó egyoldalú kijelentése, hanem mint egyéb kétoldalú jogügylet létesítéséhez is, szükséges a másik szerződő fél, vagyis az örökhagyó elfogadási nyilatkozata.

Az I) alatti nyilatkozat tartalmából, de az előttemező tanuk vallomásából is megállapítható, hogy alperes az abban foglalt lemondási nyilatkozatot nem a felperesekkel, hanem az örökhagyóval szemben tette meg s így ez a nyilatkozat az öröklésről való lemondást foglal magában.

Igaz ugyan, hogy a nyilatkozatot csupán az alperes írta alá, ámde az örökhagyó az abban foglalt joglemondást már azáltal fogadta el, hogy az alperes által aláírt nyilatkozatot magához vette.

Minthogy ez a joglemondási nyilatkozat azzal a célzattal állíttatott ki, hogy örökhagyónak hagyatékához tartozandó ingatlanok, amennyiben az alperessel aznap kötött házasságból gyermek nem származnék, a hitvestársi öröklés mellőzésével az oldal-rokonokra szálljanak, ennél fogva nyilvánvaló, hogy a házastársak ezzel a nyilatkozattal vagyoni viszonyaik szabályozását célozták s így annak érvényessége közjegyzői okirat felvételéhez fűződött.

Helyes tehát az elsőbiróságnak az a jogi álláspontja, amelynek értelmében az I) alatti nyilatkozatba foglalt lemondás érvénytelenítésével kimondotta, hogy az örökhagyó hagyatékában törvényes öröklésnek van helye.

Minthogy azonban a rendelkező részben jelzett pótlás eszközése nélkül a hagyatéki vagyon egy részének eredete meg nem állapítható, ennél fogva a törvényes öröklési rend megállapíthatása szempontjából az elsőbiróságot új ítélet hozatalára utasítani kellett. (Curia 1911. november 14. 2946. sz.)

*

37. Régi jogunknak megfelelően a törvénytelen gyermek és anyjának többi (úgy törvénytelen, mint törvényes) gyermekei között törvényes öröklési kapcsolat nincsen ugyan, minthogy azonban a kir. Curia már 6271/892. számú ítéletében azt mondotta ki, hogy amidőn a törvénytelen gyermek végrendelet és leszármazók nélkül hal el, vagyona törvényes öröklés alapján az anyára és ennek életben nem léte esetén a tőle leszármazókra száll, később, jelesül a 6581/903 és 6884/904. sz. ítéleteiben pedig a kir. Curia a törvénytelen gyermek után az anyai oldalági rokonoknak az öröklési jogát is elismerte és minthogy a kir. Curia 79. számú döntvénye értelmében, az anya után való öröklés tekintetében a törvénytelen és törvényes gyermekek között, korábban fennállott különbség többé fenn nem forog: az ezen ítéletekben megnyilvánuló alapfelfogás, valamint öröklési jogunkban, az özvegyi jogot kivéve, különben teljes mértékben érvényesülő kölcsönösség és viszonyosság elve alapján a jelen esetben is helyesnek kellett elfogadni az elsőbiróságoknak a vérségi köteléknek is megfelelő ama jogi álláspontját, amely szerint a törvénytelen származású örökhagyó után az örökség megnyíltakor már életben nem levő anyának többi és pedig részben szintén törvénytelen, részben törvényes gyermeke van egyenlő arányban hivatva az öröklésre. (Curia 1911. december 28. 2892. sz.)

*

38. Az írott hitbér jogi természeténél fogva a férj által halála esetére neje részére tett ajándékozásnak levén tekintendő, mint ilyen, az özvegyi jog kielégítése szempontjából az özvegy terhére számításba veendő, ha a beszámítással való juttatás célzata a fenforgó körülményekből megállapítható. Peres felek között nem vitás, hogy a néhai R. J. hagyatéka 1007 korona 72 fillér tiszta értéket képvisel, továbbá hogy az alperes az örökhagyónak második neje volt, a felperes pedig az örökhagyónak első házasságából származó egyetlen gyermeke, hogy a felperes az alperesnek a D) alatti szerződéssel kötelezett 600 korona hitbért kifizette és az elsőbiróság ítéletében felhozott vonatkozó indokok szerint az is bizonyítva van, hogy a hagyatékhoz tartozott 88 korona becsértékű ingók is az alperesnek jutottak. Ilyen körülmények között a

D) alatti házassági szerződésnek abból a tartalmából, hogy az örökgyő az alperesnek gyermektelen házasság esetére 600 korona írott hitbéren kívül egyebet nem biztosított, míg abban az esetben, ha a második házasságból gyermek származnék, az alperest a kikötött hitbér helyett újbóli férjhezmenetelig lakásban és eltartásban rendelte részesíttetni, figyelembe véve azt, hogy az írott hitbér a hagyaték értékének felét messze felülmúlja: az ajándék jogi természetével bíró hitbér az özvegyi jog megállapításánál az özvegy terhére számításba veendő és ebből folyóan megállapítandó, hogy azzal az alperes az 1840. évi VIII. t.-cz. 18. §-a szerint csak egy gyermekrészt haszonélvezetéből álló özvegyi jogára nézve teljes kielégítést nyert. Az alperesnek tehát a fentforgó esetben a már megkapott 600 koronán felül néhai férje hagyatékában semmi igénye sem volna; minthogy azonban a felperes nem felebbezett az első-bíróági ítéletnek az ellen a rendelkezése ellen, mely szerint az alperes részére 159 korona 86 fillér tőke 5% kamatának életjáradékként való megfizetésére köteleztetett, ezt a rendelkezést megváltoztatni nem lehetett. (Curia 1911. december 12. 2655/910. sz.)

*

39. Joggyakorlatunk értelmében az özvegyi jog a kötelesrészt csak abban az esetben terhelheti, ha a hagyatéki vagyon csekély értékénél fogva a kötelesrész az özvegyi jog sérelme nélkül ki nem adható; minélfogva a joggyakorlat által elfogadott erre az anyagi jogszabályra és a hagyatéki vagyon értékére való tekintettel helyes a másodbíróság ítéletének az a rendelkezése, amelylyel kimondotta, hogy a végrendeletnek az az intézkedése, amely szerint az özvegynek haszonélvezeti joga az egész hagyatéki vagyonra kiterjesztett, a felperessel, mint az örökgyőnek kötelesrészre jogosított leszármazójával szemben hatálytalan. (Curia 1911. december 5. 3328. sz.)

*

40. A hozománynak törvényen alapuló rendeltetése, hogy a házassági terhek könnyebb viselésére szolgáljon. Házassági terhekről csak akkor lehet szó, ha a házastársak a házassági életközösséget folytatják, közös háztartásban együtt élnek. Az egymástól különélő, közös háztartásban nem levő házastársaknak csakis jogilag fennálló házasságában tehát a hozomány nem szolgáltatja azt a különlegesen megjelölt czélt, amelyre egyedül rendelve van. Ebből pedig önként következik, hogy a még át nem adott hozomány és a hozománynak még át nem adott kamata iránti követelésnek jogszerű érvényesítése ahhoz a feltételhez van kötve, hogy az érvényesítés idején a házastársak közös háztartásban folytassák a házassági életközös-

séget, s illetve hogy abban az időben, amelyre a kamat igényel-
tetik, még együtt éltek legyen.

Felperes keresetét 1910. január 5-én adta be; abban maga adja elő, hogy az A) alatti közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződés szerint alperesek által ígért hozományt az alperesektől nem kapta meg. Nem kapta meg az alperesek által ígért 50,000 K utáni kamat fejében évenként kötelezett 2700 K-ból az első negyed-
évre eső 675 K-n felüli összeget sem. Minthogy pedig a felperes nejevel — az alperesek leányával — a házassági életközösséget 1909. december 15. óta nem folytatja, mert az elsőbíróság ítéletében indokoltan megállapított tényállás szerint a házastársak attól az időponttól fogva állandóan külön élnek és így felperesnek a fentkifejtettek értelmében sem az alperesek által ígért hozományhoz és annak kamatához, sem a hozomány és kamata biztosításához jogszerű igénye nincs: felperest keresetének erre irányuló részével el kellett utasítani, annyival inkább, mivel felperes a tanuként kihallgatott nejeinek S. O.-nak vallomásaival szemben nem is hozott fel olyan körülményeket, amelyek arra engednek következtetni, hogy felperes nejevel a házassági életközösséget a kereset beadása előtt visszaállítani megkísérelte. A 20,000 K hozományt az A) alatti szerződés 2. pontja szerint felperesnek neje ígérte saját külön vagyonából. Felperesnek azt a kereseti állítását, hogy az eme hozományról kiállított betétkönyvet a házasság megkötése napján kézhez vette és visszaadási kötelezettséggel alpereseknek megőrzés végett átadta, figyelembe venni már azért sem lehetett, mert a felperes a B) alatti kérdőpontok 6-ik kérdésében foglaltakkal ennek ellenkezőjét, vagyis azt kívánta bizonyítani, hogy az említett betétkönyvet neje adta át atyjának, vagyis I. rendű alperesnek,

Nyilvánvaló tehát, hogy felperes keresetét a 20,000 K-ról kiállított betétkönyv vagy egyenértéke és ennek kamata iránt az alperesek ellen merőben alaptalanul indította.

Az A) alatti szerződés 5-ik pontja szerint felperes elismeri, hogy a 10,000 K értékű kiházásítási tárgyak nejeinek a tulajdonai. Ezekre s illetőleg egyenértékükre nézve tehát felperesnek követelési joga nincsen.

Az alperesek által a kiházásítási tárgyakon felül állítólag hozományul ígért 1000 K értékű butor és 800 K értékű zongora, valamint a fentjelzett 50,000 és 20,000 K-n felperesek részéről állítólag hozományul ígért további 10,000 K és kamata tekintetéből felperest keresetével szintén el kellett utasítani, mert ha bebizonyítaná is felperes azt, hogy az alperesek az említett butort, zongorát és készpénzt neki hozományul ígérték, de át nem adták, azokra vonatkozóan felperesnek az 50,600 K-ra és kamatára vonatkozóan felhozott okokból jogszerű igénye nincs. (Curia 1911. december 12. 3727. sz.)

*

Az elsőrendű alperes tehát az ajándékul kapott vagyomból a felpereseknek mint örökgyó leszármazóinak kötelesrészét kielégíteni köteles. Nem bír erre befolyással az alperes által felhozott az a körülmény, hogy az örökgyónak az ajándékozáskor az elajándékozott vagyont felülhaladó értékű vagyona maradt, mert az nem vitás, hogy örökgyó után semminemű vagyon nem maradt és így a felperesek kötelesrészének kielégítésére alapul csak az elajándékozott vagyon szolgálhat . . . (Curia 1911. december 12. 2608. sz.)

*

45. Az 1903. évi június hó 7-én elhalt M. L.-nak az örökgyó apjának s illetve alperes volt férjének hagyatéki ügye az általa készített szóbeli végrendelet alapulvétele mellett a most nevezett két örökös közt létrejött egyességgel véglegesen akként szabályoztatott, hogy a hagyatéki vagyon felét az örökgyó fia, másik felét az örökgyó özvegye kizárólagos tulajdonul örökölte.

Nem tekintve tehát azt, hogy a szóbeli végrendelet, mint az a másodbiróság ítéletében helyesen ki van fejtve, utóörökösnevezést nem tartalmaz, alperes a hagyatéki tárgyaláson kötött egyességgel szemben a szóbeli végrendeletben állítólag foglalt utóörökösnevezésre sikeresen nem hivatkozhatik; nem pedig azért, mert ezt a jogát a hagyaték tárgyalása alkalmával nem érvényesítette és így erről lemondottnak tekintendő még abban az esetben is, ha férjének végrendelete tényleg ily értelmű utóöröklést foglalna magában. (Curia 1911. december 5. 3434. sz.)

*

46. A felperes az I. alatti nyugta kiállításakor, illetve az abban foglalt nyilatkozat tételekor 24. életévét még nem töltötte be, tehát kiskorú volt s mint ilyen a nem vitás perbeli tényállás szerint még életben levő atyjának atyai hatalma alatt állott, aki az 1877. évi XX. t.-cz. 15. §-a értelmében az akkor még kiskorú felperest vagyoni ügyeiben képviselni hivatva volt. Az 1877. évi XX. t.-cz. 3. §-a akképen rendelkezik ugyan, hogy a kiskorúak, akik életük 14. évét betöltötték, arról, amit szolgálatuk és munkájuk által szereznek, szabadon rendelkezhetnek, ha fentartásukról maguk gondoskodnak; ez a törvényszakasz azonban a /. alatti nyugtában foglalt nyilatkozatra nem alkalmazható, mert abban nem az akkor kiskorú, felperesnek munkájával vagy szolgálatával már tényleg megszerzett vagyonról, hanem az alperes gyárában szenvedett testi sérüléséből eredő kártérítési igényről van szó, amely igény a kiskorú tőkevagyonának természetével bir s amely vagyonról ennél fogva a kiskorú felperes törvényes képviselőjének

mellőzésével önállóan nem rendelkezhetett, hanem a rendelkezéshez törvényes képviselőjének hozzájárulása és az 1877:XX. t.-cz. 20. §-ának d) illetve a 113. § g) pontja szerint az illetékes gyámhatóság jóváhagyása volt szükséges.

Minthogy pedig a /. alatti nyugtában foglalt kijelentés a felperes törvényes képviselőjének és az illetékes gyámhatóság jóváhagyása nélkül tétetett, nyilvánvaló, hogy a kérdéses kijelentés és az abban foglalt joglemondás a felperessel szemben hatálylyal nem bir . . . (Curia 1911. november 30. 4688. sz.)

*

47. A kir. Curia a másodbiróság végzésének felfolyamodással megtámadott azt a részét, mely szerint a tőke után járó mellékjárandóságok között, melyek a tőke 8 százalékát meg nem haladhatják, a 3 százalék kártalanítási díj is felemlített — helybenhagyja; mert a kártalanítási díj járulékos fermészeténél fogva az 1877. évi VIII. t.-cz. 2. §-a szempontjából a kamattal egy tekintet alá esik, az tehát ugyanezen t.-cz. 3. §-a értelmében csak azzal a záradékkal kebelezhető be, hogy a tőkén felül fizetendő járulékok együttvéve, tehát köztük a kártalanítási (storno) díj is, a tőke 8 százalékát meg nem haladhatják. (Curia 1911. december 19. 2868. sz.)

*

48. Alperesnek felperes által hallgatag beismert azt az állítását, hogy alperes az ingatlan megvétele alkalmával eladóknak felperes irányában fennállott 2500 korona összegű tartozását átvállalta, arról váltókat adott, melyeket három havonként prolongált, a kamatokat fizeti és már 800 koronát, majd 1909. november 24-én a jelen per folyama alatt újabb 35 koronát törlesztett és ekkor a kamatokat 1910. február 22-ig megfizette, a 2—4. a. okiratok nem czáfolják meg. E beismert tényeket pedig, különösen a 800 korona törlesztést egybevetve, az 1500 és 200 koronáról az eladók, továbbá alperes és F. B. által aláírt 2—3. alatti váltókkal s a 4. a. leszámítolási jegyzékkel megállapítható, hogy a kereseti ingatlanra felperes javára bekebelezett zálogjoggal biztosított 2500 korona biztosítéki tőke összege az ingatlanak alperes által történt megvétele alkalmával hasonló összeg erejéig adott váltókkal teljesen kimerített és ez az átvállalt váltótartozás alperes által még a per folyamán is rendeztetett. Az így kimerített biztosíték tehát az eladók által 1909. február 22-én aláírt és a C) a. sommás végzés szerint ellenük beperesített 1220 koronás váltón alapuló, a 2500 K biztosítéki tőke összegét meghaladó más követelés biztosítására nem szolgálhatván, ennek kielégítését a bizto-

sítéki összeg és járulécai erejéig bekebelezett zálogjog alapján felperes alperestől nem követelheti. Ezeknél fogva a másodbirósági ítélet megváltoztatásával az elsőbiróság ítélete a fentiekkel kiegészített és helyesbített indokainál fogva helybenhagyatott. (Curia 1911. október 31. 617. sz.)

*

49. A másodbiróság helyesen állapította meg ítéletének indokolásában azt, hogy a peres felek közt létrejött C) alatti átruházási szerződés a közerkölcsökbe ütközik és hogy a peres felek az említett szerződést ily célzattal kötötték meg, továbbá hogy az említett szerződés a keresetben megjelölt ingatlanokra nézve teljesedésbe ment.

Az állandó birói gyakorlat szerint azonban a célzatánál fogva a közerkölcsökbe ütköző és átadással teljesedésbe ment szerződés érvénytelenítését nem követelheti az a vagyónátruházó fél, aki a szerződést az erkölcstelen célzat megvalósítása okából kötötte és teljesítette; amiből pedig következik, hogy nincs joga ahhoz sem, hogy a szerződés alapján bekebelezett tulajdonjognak eredeti érvénytelenség miatt leendő kitörlését követelhesse. Ezekből az okokból tehát a másodbirósági ítélet megváltoztatásával az elsőbiróság ítéletét kellett helybenhagyni. (Curia 1911. november 9. 1766. sz.)

*

50. A kereset szerint felperesek annak az összegnek a megfizetését követelik az alperestől, melyet ők az A) alatti adásvevési szerződéssel alperestől vett építő telek abonyi-utcai homlokzatának kiépítéséhez kért engedély fejében a székesfővárosnak megfizetni kénytelenek voltak és azt a követelésüket az említett szerződés 3. pontjára alapítják, mely szerint alperes szavatosságot vállalt azért, hogy az általa eladott ingatlan minden tehertől mentes. A peres feleknek a részben egyező perbeli előadása szerint és a székesfővárostól beszerezett ügyiratokból kivehetően ez az összeg az Abonyi-utca nyitásából a fővárosra hárult önköltség erre a telekre eső részének megtérítéseken szedettet be a felperesektől és megállapítható a felek előadásaiból és ezekből az iratokból az is, hogy az említett összeg beszédése a fővárosi építési szabályzat és az ily esetben a székesfőváros egész területén állandóan követett szokás alapján történt, mely szerint új utcák nyitása esetében minden tulajdonos, akinek telke a nyitott utca mentén homlokzatot nyer, a homlokzat kiépítésére a székesfővárostól engedelmet csak úgy nyerhet, ha a fent említett önköltségnek a telekre eső részét a fővárosnak megtéríti. Az önköltséghez való ez a hozzájárulás tehát csak akkor válik esedékessé, amikor az ilyen telek tulajdonosa az

újonnan nyert homlokzatot tényleg kiépíteni kívánja. Kétségtelen ezekből, hogy a székesfőváros önköltségéhez a szabályrendelet és szokás alapján előírt ez a hozzájárulási kötelezettség, habár az jelzalogilag bekebelezve nincsen, a fővárosban újonnan nyitott utcák mentén fekvő telkeknek olyan terhét képezi, melyet az esedékesség beálltával mindenkor az illető ingatlanok akkori tulajdonosa fizetni tartozik és ha ilyen telek eladatik, a vevő új tulajdonos nem védekezhetik azzal, hogy a vételkor a teherről tudomása nem volt, mert a szabályrendeleten és közszokáson alapuló ilyen terhek köztudomásuaknak tekintendők és így az, hogy a vevő azokat valóban ismerte-e vagy sem, a jogviszony elbírálásánál figyelembe nem jöhet. Ebből következik, hogy amennyiben a vevő az ilyen teher viselését magától elhárítani vagy arra vonatkozó megtérítési jogát az eladó ellen biztosítani akarja, azt a szerződésben különösen ki kell kötnie. Ilyen kikötés nemlétében az önköltséghez való az a hozzájárulás azt terheli, aki annak esedékessége idejében az ingatlan tulajdonosa volt. Minthogy pedig az ilyen különös kikötés az A) alatti szerződésben nem foglaltatik és minthogy alperesnek, mint eladónak az A) alatti szerződés 3. pontjában az eladott ingatlan tehermentességéért általánosságban tett szavatossági nyilatkozata az itt kérdésben forgó teherre a fentiek szerint nem vonatkozhatott: ezeknél fogva felperesek a fenti czimen a székesfővárosnak teljesített fizetés megtérítését alperestől követelni nem jogosultak.

A másodbiróság ítéletének megváltoztatásával tehát az elsőbiróság ítélete a per főtárgyára nézve ezekből az okokból hagyatott helyben. Az alperesi ügyvéd részére a másodbiróság által jogérvényesen megállapított perbeli, valamint az alperesek sikeres felebbezési költségének viselésére a pereszes felperesek az 1868. évi LIV. t.-cz. 251. §-a alapján köteleztettek. (Curia 1911. október 11-én. 1286. P. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

51. A budapesti VI. ker. kir. járásbiróság 1904. Ó. 139/10. számú végzésével végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt kiskoru V. Á. hagyatéki ügyében az örökösödési eljárást vagyonihiány miatt megszüntette azzal az indokolással, hogy a tulajdonjog örökhagyó és testvéreinek kívül örökhagyó anyja születendő gyermekei javára is be lévén kebelezve s haszonélvezeti joggal is lévén terhelve, az örökhagyó nevében álló jutalék értékét megállapítani nem lehet, ekként a hagyatéki ingatlanrész vagyonértéket nem képvisel; s megkeresése alapján a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság

kiskoru V. Á. nevét a betétből törölte. A hagyatéki bíróságnak fent ismertetett jogi felfogása a közigazgatási bíróságot nem köti, mert a bíróság jogkörébe vág annak elbírálása, hogy örökhagyó után maradott-e hagyaték, történt-e vagyonátháramlás és ez mennyiben esik illetékezés alá. Örökhagyó elhalálozásakor öten voltak telekkönyvi tulajdonosok, mert V. J.-nének László nevű gyermeke azután született: helyes tehát a pénzügyi hatóságok amaz eljárása, mely szerint a betétben nevének álló jutalék (1/5) vétezt az illetékkiszabás alapjául. Végredelet nem léteben a törvényes örökösödés rendén a gyermek után a szülők örökölnék s azok nem léteben, vagy azok lemondása folytán a testvérek; örökhagyó szülői örökségi jogokról lemondottak a gyermekek javára, csak az anya tartotta fenn az élethosszig tartó haszonélvezeti jogát; a lemondás érvényességéhez nem kell gyámhatósági jóváhagyás, az a szülőket annak hiányában is köti s bár örökhagyó jutalékát a bíróság a testvérekre át nem ruházta, hanem örökhagyó nevét a telekkönyvből törölte, e törlés következtében a társtulajdonos testvérek illetménye növekedett s a vagyonátháramlás rájuk történt: helyes tehát amaz eljárás, mely szerint az összeg szerint különben sem vitás illeték a társtulajdonos testvérek terhére lett előírva. (5831/1911. P. sz.)

*

52. A hosszabb idő óta fennálló és bérbeadás útján hasznosított bódé állandó jellegű épületnek tekintendő s mint ilyen az 1909:VI. t.-cz. 1. § b) pontja szerint házadó alá esik. (16975/1911. P. sz.)

*

53. Gyári vállalatoknak a gyártelepen kívül lévő raktárai házadó alá esnek. (19078/1911. P. sz.)

*

54. A háznak lakási joggal terhelt részére eső házadót nem a tulajdonos, hanem a jogosított tartozik fizetni. (4216/1911. P. sz.)

Közlemények.

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesülete e hó 18-án délelőtt 9^{1/2} órakor tartja meg rendes évi közgyűlését a budapesti kir. törvényszék (V., Alkotmány-utca 14.) épületében az I. em. 4. ajtószám alatt lévő tanácsteremben.

A tárgysorozat a következő:

1. Megnyitó és elnöki előterjesztés.
  2. Titkári jelentés.
  3. Pénztári jelentés és a tagsági díj megállapítása.
  4. A közjegyzői nyugdíjintézet állása és működéséről való jelentés.
  5. A közjegyzői nyugdíjintézetnek az egylettől való elkülönítése és önálló intézménynyé való átalakítására vonatkozó előterjesztés.
  6. Indítványok. (Az indítványok csak azon esetben tárgyalhatók, ha a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg az elnökséghez írásban adatnak be.)
  7. A következő 3 évre 21 bizottsági tag választása.
- Követőleg ugyanott tartatik meg a budapesti kir. közjegyzői kamara ez évi rendes közgyűlése is.

*

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesületének központi bizottsága múlt hó 13-án Szabó Albert kir. közjegyző alelnök elnöklete alatt ülést tartott.

Elnöklő alelnök előterjeszti a bizottság jelentését, mely azon czélból küldetett ki, hogy az Egylet nagyérdemű s közszeretben álló elnökét, *Jakab Gézát* elnöki tisztéről való lemondásának visszavonására bírja. E jelentés szerint a lemondott elnök elhatározásához változatlanul ragaszkodik, minélfogva a központi bizottság *Jakab Géza* elnök lemondását mély sajnálkozással tudomásul veszi s az elnöki teendőket ellátásával *Szabó Albert* alelnököt bizza meg, ki a megbízást elfogadja. E határozatról a központi bizottság a lemondott elnököt s az alelnököt jegyzőkönyvi kivonatok útján értesíteni rendeli.

Elnöklő alelnök javaslatára a központi bizottság az évi közgyűlést folyó 1912. évi február hó 18. napjának délelőtti 9¹/₂ órájára tűzi ki.

Az egyesület vagyonállagának s pénzkezelésének megvizsgálására *dr. Cottély Géza* és *dr. Holitscher Szigfrid* központi bizottsági tagok kiküldetnek.

Elnöklő alelnök, mint az egyesület pénztárnoka bejelenti, miszerint az egyesületnek több tagja a tagdíjakat pontatlanul, sőt egyáltalán nem fizeti, mire a központi bizottság megbizsa s felhatalmazza az egyesület pénztárnokát, hogy a tagdíjhátralékok behajtását per útján is szorgalmazza, esetleg méltányossági okokból, így különösen a tag vagyontalan elhunytja esetén a hátralékot szabad belátása szerint törölje.

Elnöklő alelnök, mint az egyesület pénztárnoka jelenti, hogy a Magyarországi Kir. Közjegyzők Egyesületének vagyonát 16,067 azaz tizenhatezerhatvanhét koronát, továbbá a Magyarországi Kir. Közjegyzők Egyesülete segélypénzalapját 1695 azaz egyezerhatszázkilenczvenöt koronát az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár józsefvárosi osztályánál folyószámlán helyezte el.

A központi bizottság *Szabó Albert* egyesületi pénztárnok jelentését tudomásul veszi és eddigi gyakorlatához képest továbbra is megbizsa és felhatalmazza a pénztárnokot, hogy az érintett folyószámlák felett egyedül s kizárólag rendelkezessen.

Dr. Holitscher Szigfrid központi bizottsági tag bejelenti, hogy néhai *dr. Weinmann Fülöp* az egyesületnek végrendeletileg 2000 azaz kétezer korona készpénzt hagyományozott s ezenkívül neki hagyta az irodai butorának eladásából befolyandó vételarat.

A központi bizottság ezen bejelentést hálás köszönettel tudomásul veszi.

Róth Zsigmond központi bizottsági tag javaslatára a központi bizottság elhatározza, miszerint az évi közgyűlésen az elnöklő alelnök útján a Magyarországi Kir. Közjegyzők Egyesületének a Nyugdíjintézetől leendő különválasztását fogja javasolni.

Tagfelvételek elintézése után elnök az ülést berekeszti.

*

Új közjegyzőségeket rendszeresített az igazságügyminister Budapest székesfőváros VI. kerületének külső részében és Székesfehérvárott. A vonatkozó ministeri rendeletek a következők:

A m. kir. igazságügyminister 56.514/1911. I. M. számú rendelete, Budapest fő- és székváros VI. kerületében új kir. közjegyzőség rendszeresítése tárgyában. Az 1874. évi XXXV. t.-cz.

5. §-ában nyert felhatalmazás alapján és az 1874. évi december 17-én 4.164. I. M. E. szám alatt (R. T. 182. sz.) kelt igazságügyministeri rendeletnek e részben való módosításával Budapest fő- és székváros VI. kerületében, e kerületnek a Teréz-köruton tuli külső részére korlátolt székhelylyel, új kir. közjegyzőséget rendszeresíttek. Ez a rendelet 1912. évi márczius 1-én lép hatályba, amely naptól kezdve Budapest fő- és székváros VI. kerületében három kir. közjegyző lesz. Budapest, 1912. évi január 10-én. A minister helyett: *Imling* s. k., államtitkár.

A m. kir. igazságügyminister 59.155/1911. I. M. IV. számú rendelete, Székesfehérvárott második kir. közjegyzői állás rendszeresítése tárgyában. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján és az 1874. évi december 17-én 4.164/I. M. E. szám alatt (R. T. 641. lap) kiadott igazságügyministeri rendeletnek részben való módosításával a székesfehérvári kir. közjegyzőség mostani területére kiterjedő hatáskörrel Székesfehérvárott második közjegyzői állást rendszeresíttek. A kir. közjegyzői állás a budapesti kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. Ez a rendelet 1912. évi márczius 1-én lép hatályba. Budapest, 1912. évi január 9-én. A minister helyett: *Imling* s. k., államtitkár.

*

A szegedi kir. közjegyzői kamara 1911. évi szeptember hó 8-án tartotta meg *Mezey Zsigmond* kir. tanácsos, kulai kir. közjegyző elnöklete és a kamarához tartozó kir. közjegyzők tekintélyes számának részvétele mellett rendes évi közgyűlést és ezen, mint minden évben, az igazságügyi kormányhoz tett évi jelentésében ismételten reautalt a magyar közjegyzői intézménynek bajaira s hivatkozott magának a kamarának, valamint több hazai kir. közjegyzői kamarának, az országos közjegyzői egyesületnek és közjegyzői congressusoknak e tárgyban a minister úrhoz több ízben intézett felterjesztéseire, reformtervezeteire s a bajok sanálására sürgős törvényhozási intézkedést kért. Ezután elintézte a közgyűlés a kamara mult évi zárszámadásait és jövő évi költségvetését és megajtette a tisztujitást, melynek eredménye a következő: elnök: *Mezey Zsigmond* kir. tanácsos, kulai; választmányi rendes tagok: *dr. Jedlicska Béla*, egyuttal kamarai titkár, szegedi, *dr. Flatt Viktor* szabadkai, *dr. Demkó Pál* makói és *dr. Heinrich István* csongrádi; választmányi póttagok: *dr. Sirsich György* szegedi és

dr. Mattiasich Dezső hódmezővásárhelyi kir. közjegyzők; a közjegyzői fegyelmi bíróság tagjai: *Mezey Zsigmond* kulai és *dr. Jedlicska Béla* szegedi kir. közjegyzők.

*

A pécsi kir. közjegyzői kamara 1912. évi január hó 14-én tartotta meg *dr. Madarász István* pécsi kir. közjegyző elnökle mellett rendes évi közgyűlését. Az előterjesztett elnöki jelentésből kiemeljük a következőket:

„Egy jobb jövőre enged következtetni az október 18-iki országos jogászgyűlés vitaanyaga, az Igazságügyminister úrnak az országos közjegyzői congressus kiküldötteihez intézett, mindannyiunk által ismert válasza és az a körülmény, hogy immár nemcsak mi közjegyzők, hanem a jogászélet kiválóságai is hangot adnak annak a szükségnek, hogy a közjegyzői intézmény a kor követelményeinek megfelelőleg reformáltassék, hatásköre kiterjesztessék és az előleges jogvédelem terén a jogszolgáltatás nem mellőzhető tényezőjévé tétessék. Ne áltassuk magunkat, hogy a kivánságot a kar iránti jól kiérdemelt elismerés váltotta volna ki, mert mint láttuk a jogászgyűlésen, egyrészt az ügyvédek új termőmező keresése, másrészt pedig a bíróságoknak folyton növekvő túlterhelése az indító rúgó, amely a figyelmet felénk irányítja.

Tekintsük ezt kezdetnek és már itt ragadjunk meg minden alkalmat, hogy kifogástalan magas színvonalon álló működésünk mellett a magas kormányfővel és intézményünk sorsát kezükben tartó, nagy theoretikus készültességű, de a vidéken nyilvánuló jogéletet nem ismerő faktorokkal megismeressük azokat az életfeltételeket, melyek a jogbiztossághoz s ezzel a nép jólétéhez, vagyoni gyarapodásához, önállóságához vezetnek.

Mindjobban hangoztatott szükségként jelentkezik a közigazgatás átalakítása, melylyel együtt fog járni a községi jegyzők magánmunkálatainak teljes beszüntetése. Ez esetben pedig munkakörünk minden törvényhozási intézkedés nélkül is, önmagától, élvezett hitelünk és tekintélyünk folytán kibővül és minden okiratkényszer nélkül is hovatovább az előleges jogvédelmet kizárólag nyújtó fórummá válik a közjegyzői intézmény.

Lehet, hogy túlvérmes remények vezetnek, de tagadhatlanul érezzük, hogy felkelt a nyugoti szél, mely 37 évi meddő küzdelmünkre derűt hoz.

Az Igazságügyminister úr 25922/1911. számú leiratában véleményt kért a kamarától arra, hogy irattárainkból mit tartunk kissejlezhetőnek és ki által. Kamaránk 238/1911. számú felterjesztésében a három évnél régibb óvási könyveket és a hatályukat veszített képviselőválasztói névjegyzékeket tartotta az irattárt kezelő kir. közjegyző által kissejlezhetőnek.

Legutolsó közgyűlésünkön indítványként előterjesztetett, hogy kerestessenek meg a kamara területén lévő gyámhatóságok, miszerint az ismeretlen tartózkodású örökösök részére való gondnok kirendelésénél a kamara által

kért módon járjanak el. Tolnavármegye, Somogyvármegye és Biharvármegye árvaszékei értesítették a kamarát, hogy az indítványt elfogadják, Zalavármegye, Kaposvár és Pécs városok árvaszékei azonban választ nem adtak.

Megalkotta a kamara a közgyűlés utasításához képest 1910. december 11-én tartott ülésében a módosított ügyrendet is és azt az igazságügyminister úr 18019. szám alatt múlt évi ápril 22-én jóváhagyta.

A kamara területén működő kir. közjegyzők ügyforgalmi kimutatása ismét csak kedvezőtlen, mert az itt-ott mutatkozó emelkedés a hagyatékoknál, bírói megbízásoknál, vagyonaátruházásoknál és váltóóvásnál bekövetkezett nagy apadást ellensúlyozni nem képes.

A kamara területén működő 26 kir. közjegyző ügyforgalma a következő volt:

1. Kényszerügylet köttetett	1418
előző évben	1326
	Emelkedés 92
2. Egyéb jogügylet köttetett	4919
előző évben	4834
	Emelkedés 85
3. Halálesetre szóló intézkedés van	1303
előző évben	1308
	Apadás 5
Tanusítvány	14290
előző évben	14425
	Apadás 135
Hagyaték	8579
előző évben	9396
	Apadás 817
Bírói megbízás	345
előző évben	390
	Apadás 45

Az ezután megejtett választásokon megválasztottak: elnökké: *dr. Madarász István* pécsi, titkárrá: *dr. Rusa Ernő* szigetvári, kamarai rendes tagokká: *dr. Bárdi György* kaposvári, *dr. Plihal Viktor* nagykanizsai, *dr. Toldi Béla* pécsi és *dr. Kasza Sándor* marczali kir. közjegyzők; kamarai póttagokká: *dr. Nozdroviczky Ferencz* gyönki és *dr. Tolnay Géza* siklósi kir. közjegyzők.

*

Járásbíróság megszüntetése és új járásbíróság felállítása. Az igazságügyministernek 1912. január 13-án 36412/1911. I. M. szám alatt kelt rendelete szerint a m. kir. ministerium 1911. évi február 5-én tartott tanácsában az 1890. évi XXIX. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a kir. járásbíróságoknak az 1885. évi III. törvénycikk 3. §-ában meghatározott létszámát érintetlenül hagyva, e létszám keretén belül az eperjesi kir. törvényszék kerületébe tartozó lemeszi kir. járásbíróságot megszüntette és az e járásbíróság területéhez tartozó községeket a hozzájuk tartozó telepekkel és pusztákkal együtt az eperjesi kir. járásbírósághoz csatolta át; viszont pedig a pestvidéki kir. törvényszék kerületében Erzsébetfalva székhelylyel kir. járásbíróságot állított fel és ennek területéhez a pestvidéki kir. törvényszék kerületében levő ócsai kir. járásbíróság területéből Dunaharaszti, Erzsébetfalva és Soroksár, a pestvidéki kir. járásbíróság területéből pedig Csepel, Kispest és Pestszentlőrincz községeket a hozzájuk tartozó telepekkel és pusztákkal együtt átcsatolta. Ez a rendelet 1912. évi május 1-ső napján lép hatályba. Ugyanezen naptól kezdődőleg az igazságügyminister az erzsébetfalvi kir. járásbíróságot az 1871. évi XXXI. törvénycikk 24. §-ában nyert felhatalmazás alapján, a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fentartása mellett, saját területére nézve telekkönyvi ügyekben birói hatáskörrel ruházta fel.

*

A községi jegyzők magánmunkálatti tevékenységének és a közjegyzői kényszer megkerülésének illusztrálásául szolgáljanak az alább szószerint közölt adásvételi szerződés és a rá vonatkozó bírósági határozatok:

Adásvételi szerződés. Mely egyrésztől Zoka Jánosné szül. Hadaró Erzsébet jelenleg budapesti 1. (Csáki-utcza 11 sz. a.) lakós mint eladó másrésztől pedig Homola Mihályné szül. Pálincás Erzsébet jelenleg Adánd községhez tartozó pösze pusztai lakós, mint vevő között mai napon következő feltételek alatt kötött:

1. Fentnevezett eladó eladja örökre és visszvonhatlanul tehermentesen Ságvár község 862. számú tjkvben 2519/a hrsz. a. ingatlan 600 korona azaz hatszáz korona kialkudott árért Homola Mihályné szül. Pálincás Erzsébet jelenleg Adánd községhez tartozó pösze pusztai lakósnak.

2. Nevezett vevő a fentebb leírt ingatlant a fent kitett vételárért átveszi, mely vételből ma 100 koronát készpénzben lefizetett, többivel adós maradt és adóslevelet adott, a vételár ez útoni kifizetését eladó jelen szerződés aláírásával elismeri és nyugtatja.

3. Vevő fél a megvett birtoknak f. évi termés betakarítása után birtokába lép s ez időtől húzza annak hasznait, de viseli is ellenben minden terheit és így az adót is 1912. január hó 1. napjától.

4. Az eladó feljogosítja a vevő felet, hogy tulajdonjogát az 1. pontban körülírt birtokra feltétlenül minden további megkérdezése nélkül telekkönyvileg bekebeleztesse.

5. *Eladó kiköti, hogy a vételáron felül még vevő férjét Homola Mihály Adánd községhez tartozó Pösze pusztai lakóst illeti az eladott ingatlan holtig való haszonélvezeti joga, amely jog bekebelezendő,* mégis kötelezőleg kijelenti, hogy az eladott ingatlan jelzálogilag terhelő bármiféle adósságot telekkönyvileg saját költségén törölteti, nem teljesítés esetén aláveti magát bármely bíróság sommás szóbeli eljárásának, lekötve minden néven nevezendő ingó és ingatlan vagyonát.

6. Vevő a fenti pontot elfogadja, megengedi, hogy az 1. pontban megírt ingatlan holtig való haszonélvezeti joga Homola Mihály Adánd községhez tartozó Pösze p. lakós javára bekebeleztesse.

7. Homola Mihály fenti pontot elfogadja.

Ezen adásvételi szerződés felolvastatván megmagyaráztatott felek saját akaratukkal megegyezőnek találván elfogadták és aláírták; illetve vevő írástudatlansága folytán saját keze kézjegyével ellátta. Kelt Ságvár, 1911. ápril. 11. Zóka Jánosné Hadaró Erzsébet s. k. eladó. Homola Mihályné Pálincás Erzsébet s. k. X. v. néviró Brüller János s. k. Homola Mihály s. k.

Előttünk mint tanuk: Zóka Gyula s. k. Brüller János s. k.

A tabi kir. járásbíróság mint tkvi hatóság 1911. június 8-án 1273/1911 tk. sz. alatt kelt végzésével az adásvételi szerződés alapján a tulajdonjogot a sárvári 862. sz. tjkvben A † a. foglalt 2519/a hrsz. ingatlanra: Homola Mihályné szül. Pálincás Erzsébet javára a 600 korona vételár kitüntetéssel mellett bekebelezetni rendeli, a kérvény azon részét azonban, *hogy a haszonélvezeti jog vevő férje javára bekebeleztesse, elutasítja, mert az 1886: VII. t.-cz. 22. §-a szerint a házastársak közötti jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges.*

A pécsi kir. ítélőtábla azonban 1911. augusztus 22-én 1500/1911. sz. a. kelt végzésével Homola Mihály felfolyamodása folytán az elsőbíróság végzésének a kérelemnek helyt adó nem neheztelt részeit nem érinti, — annak a felfolyamodással megtámadott azt az egyedüli részét pedig, mely szerint az átruházás tárgyát képező ingatlanra a holtiglani haszonélvezeti jognak Homola Mihály javára egyidejűleg leendő bekebelezése iránti kérelem teljesítése megtagadtatott, megváltoztatja s az elsőbíróság végzésének kiegészítésül és rangsorozatában, ezt a haszonélvezeti jogot is bekebelezni rendeli, mert az adásvételi szerződés 5. pontjának tartalma szerint Homola Mihálynak az átruházás tárgyát képező ingatlanra vonat-

kozó holtig való haszonélvezeti joga nem a feleségével — az ingatlan vevőjével — kötött jogügyleten alapul, hanem azt részére az eladás egyik feltételeként Zóka Jánosné eladó biztosította, s így nem a házastársak közötti jogügylet kötésről lévén szó, ennek érvénye az 1886: VII. t.-cz. 22. §-a rendelkezésétől független, ahhoz pedig, hogy a Homola Mihály javára így biztosított haszonélvezeti jog a neje ingatlanaira bekebeleztesse, szintén nem szükséges a nejének közjegyzői okiratba foglalt beleegyezése, mert a már érvényesen megszerzett jognak nyilvánkönyvi biztosítása nem esik az 1886: VII. t. cz. 22. §-ának rendelkezése alá.

Ezen merőben téves-határozatra, mely a törvény megkerülését teszi lehetővé, még visszatérünk.

*

A hatályos magyar törvények gyűjteményének harmadik kötete. Most jelent meg *Márkus* Dezső curiai bíró, e valóban nagyszabású irodalmi vállalkozásának harmadik kötete. Már az első két kötetet is nagy örömmel és osztatlan elismeréssel fogadták jogászaink, mert a mű valóban elsőrendű gyakorlati értékű kézikönyvnek vált be: megtalálják benne törvényes alakját minden olyan kérdésnek, melyet a mai magyar jogélet felvethet és fölmenti a jogászt és jogkeresőt, hogy a törvények óriási tömkelegéből kikeresgélje, mi az, ami ma is hatályos, mi nem. A harmadik kötet az 1881—1887. között hozott törvényeket közli, lelkiismeretesen hű szöveggel, bőséges, minden legapróbb, legrejtettebb részletre kiterjeszkedő jegyzetekkel és utalásokkal, mely jegyzetek nélkül ily mű teljesen értéktelen. A hat kötetre terjedő nagy munkához igen részletes és pontos tárgymutató készül, amely nemcsak betűrendben, hanem szakok szerint csoportosítva is felöleli az egész anyagot.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzőkké neveztettek ki dr. *Beszkid* István lőcsei gyakorló ügyvéd Nagyszöllőste és dr. *Fekete* László budapesti gyakorló ügyvéd Derecskére.

Dr. Molnár Albert czeplédi kir. közjegyző múlt hó 29-én elhunyt.

Külföld.

Porosz és bajor közjegyzői statisztika. A porosz közjegyzők száma 1910-ben 86-al szaporodott. A közjegyzők számának arányos emelkedése az ügyvédek rendkívüli elszaporodásával meglehetősen lépést tartott az utolsó harmincz évben. 1881-ben 4200 ügyvéd mellett 1425 közjegyző, 1910-ben 10.800 ügyvéd mellett 2470 közjegyző működött. Az ügyletek száma 1899 óta megkétszereződött és jelenleg elérte a két milliót. Egy közjegyzőre ezidőszerint 792 ügylet esik, ami az elmúlt évekkel szemben visszaesést jelent. Főleg a váltóóvások száma csökkent, valószínűleg az 1908-ban bevezetett póstaóvásnak mégis lassu tértfoglalása folytán.

Bajorországban a közjegyzők száma 1910-ben 356 volt. Ujabbban tervbe van véve a régebbi, talán 20 év előtti közjegyzői okiratok őrzésére a felsőbb vagy középfoku bíróságoknál központi irattárak szervezése.

*

A közjegyző kártérítési kötelezettségét állapította meg a Reichsgericht egy 1911. június 30-án kelt ítéletében azért, mert egy porosz közhivatalnok fizetésének hitelezőire való engedményezéséről vett fel okiratot, mely átruházás az 1793. évi általános porosz törvénykezési rendtartásnak az ítélet szerint még hatályban lévő 163. §-a szerint tilos és semmis, minélfogva a közjegyző, akinek a törvény ezen rendelkezését, mely egyáltalán egy porosz hivatalnok fizetésének engedményezését és elzálogosítását tiltja, ismernie kellett volna, kártérítéssel tartozik a hitelezőnek ezen átruházási szerződés érvénytelenségéből származó káráért. A Reichsgericht ezen ítélete, mely egy formailag talán fennálló, de elavult és a forgalomban és eddigi joggyakorlatban tekintetbe nem vett törvényes rendelkezés nem-ismerete miatt a közjegyző súlyos felelősségét állapítja meg, német jogászai körökben nagy feltűnést keltett és épen nem kedvező fogadtatásban részesült.

*

Készfizető kezességből származó kötelezettség a hagyatéki terhek közé számítható-e? Az örökösödési adó (illeték) alapjának megállapítása szempontjából nemlegesen oldja meg e kérdést a cour de cassation arra való tekintet nélkül, vajjon a kezességet vállalt örökhagyó örököseinek a kezességből eredő kötelezettség teljesítése után reális értékkel bíró visszkereseti igényük van-e az (egyenes) adóssal szemben. Így egy határozatában kimondotta, hogy az (egyenes) adós bebizonyított fizetése képtelensége sem elegendő az örökhagyó kezességi kötelezettségének a hagyatéki terhek közé sorolásához.

A francia bíróságok ily irányú joggyakorlata jórészt a magánjogi fogalmak pénzügyi jogi területen való meglehetősen merev alkalmazásának következménye. Kiindulási alapul az szolgál, hogy a kezesség, és pedig még az egyetemleges kötelezettséget eredményező készfizetői kezesség is járulékos természetű s realizálódása esetén is visszkereseti jog érvényesítése által véglegesen az egyenes adósra hárítható a kötelemteljesítés. Ennélfogva az örökhagyó által vállalt kezességből eredő (az örökösök által esetleg már teljesített) kötelezettséggel szemben jogilag mindig fennáll az adós ellen irányuló visszkereseti jog; hogy ez az adós fizetése képtelensége, vagy akár csődje esetén gyakorlatilag nem sokat ér, figyelembe azért nem jöhet, mert jogilag a fizető kezest megilletvén a visszkereset, az egyenes adós vagyoni helyzetének javulásával az esetleg mégis realizálható lehet.

Ilyen érvelés folytán a kezességgel megerősített kötelezettségeknél a tartozás mindig teljes összegében levonásba kerül az (egyenes) adós örökhagyó hagyatékából, de nem vonható le a kezes örökhagyóéból, legfeljebb csak olyan esetben, midőn az adósság nemcsak tényleg, hanem jogilag is végérvényesen a kezes terhére esik. (Ez előfordulhat pl. akkor, ha az adós csődbe jutván, keze a mi 1881 : XVII. t.-cikkünk 69. §-a alapján bejelentési jogával él s azután kényszeregyezés folytán csak meghatározott hányadot kap.)

Nálunk a francia gyakorlatéhoz hasonló merev, az esetek egy részében határozottan igazságtalan állásfoglalásnak természetesen útját állja a bélyeg- és illetékügyi szabályok 78. §-a s még inkább a 127. § c) pontjának 3., 4. és 5. bekezdése (a kétséges vagy behajthatatlan követelések figyelembevételéről.).